

LR TERITORIJOS BENDROJO PLANO (LRBP) KONCEPCIJA

poveikio vertinimo išvada

Marius Narmontas
APLINKOS VICEMINISTRAS

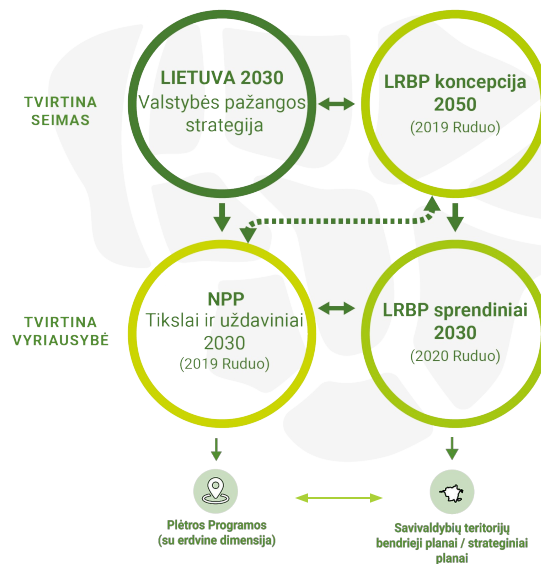
PROJEKTO STRATEGINIS TIKSLAS

Efektyvus ir pamatinis erdvinio Lietuvos teritorijos planavimo dokumentas, integruojantis šalies sektorių strategijų (politikų) kryptis, programų ir planų nuostatas, užtikrinantis ir skatinantis institucijų bendradarbiavimą.

NAUJO LRBP POREIKIS:

- Galiojančio BP sprendiniai neatitinka esamos situacijos, vystymosi tendencijų ir iššūkių, neužtikrina efektyvaus išteklių panaudojimo;
- Neformavo vizijos laikotarpiui nuo 2020;
- Galiojančio BP sprendiniai nepilnai neįgyvendinti, naudojami neefektyviai;
- Nepakankama šalies institucijų įtrauktis įgyvendinant BP sprendinius;
- Valstybės strateginis planavimas ir finansų skirstymas nesusietas su BP sprendiniais.

LRBP įgyvendinimo schema

LRBP RENGIMO ETAPAI

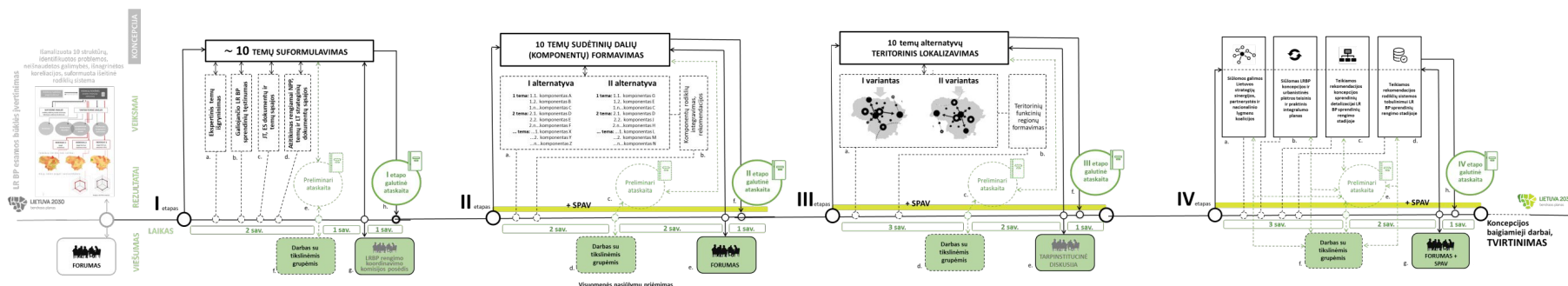

LR teritorijos bendrojo plano koncepcija - nustato planuojamos teritorijos erdvinę struktūrą bei šalies teritorijos erdvinio vystymo kryptis, naudojimo ir apsaugos prioritetus.
(vadovaujantis TPĮ 3 straipsnis 1 dalies nuostatomis).

LR BP esamos būklės įvertinimas

LRBP koncepcija (iki 2050) /Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (SPAV)

LR BP sprendiniai (iki 2030)

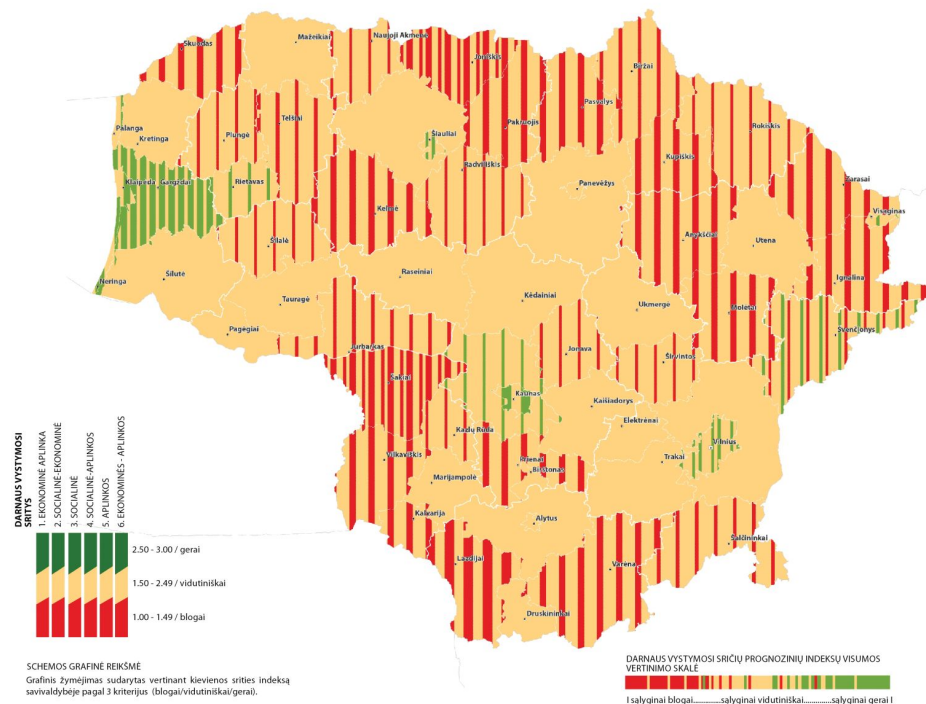
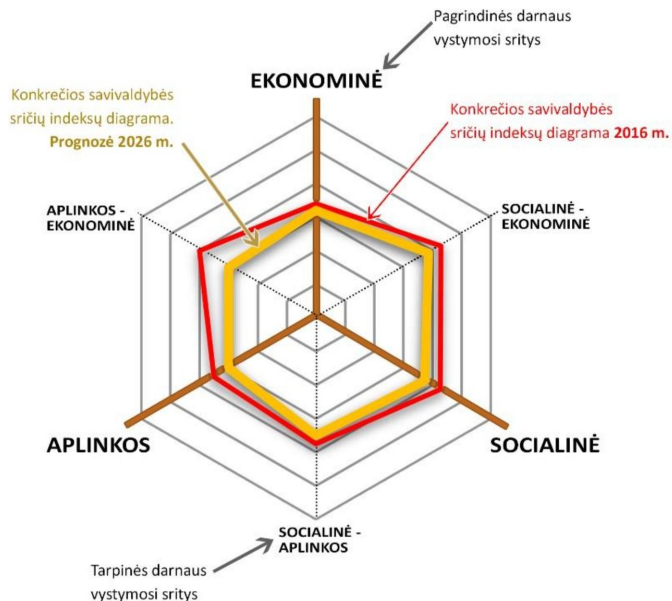
LRBP KONCEPCIJOS REZULTATAI

Vadovaujantis esamos būklės įvertinimu, nustatytomis vystymosi tendencijomis ir prognozėmis parengtos:

- **erdvinio vystymo kryptys**, išskiriant jūrinėse teritorijose – teritorinę jūrą, gretutinę zoną (išskirtinės ekonominės zonos dalį) ir visą išskirtinę ekonominę zoną;
- **teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai**;
- **koncepcijos sprendinių rodiklių rekomendacijų rinkinys**;
- **SPAV**: parengtas apimties nustatymo dokumentas, vertinimo ataskaita. Įvykdytos visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese procedūros.

ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖS METODIKA IR TENDENCIJOS PAGAL DARNAUS VYSTYMOSI (DVT) INDEKSUS

Esamos būklės analizės metodika paremta 100 rodiklių stebėsenos sistema

Darnaus vystymosi sričių prognozinį indeksų visumos vertinimo schema

LIETUVA EUROPOS KONTEKSTE

Ekonomikos produktyvumas Lietuvoje vis dar atsilieka nuo ES vidurkio, tačiau ekonomika nuo 1996 m. augo du-tris kartus greičiau nei senosiose ES šalyse narėse. Dalį atsilikimo pajamomis kompensuoja tai, kad bendras kainų lygis Lietuvoje yra apie 25 proc. žemesnis nei ES.

Europos kontekste Lietuvos užstatytų teritorijų dalis siekia vos 3.5 proc., nėra ženklų, globaliai pastebimų plėtros procesų. Ekonomiškai aktyvių žmonių skaičius akivaizdžiai atspindi ekonomikos ciklą ir ES tendencijas, o nedarbo lygis yra iš esmės toks pat, kaip ES vidurkis.

Metropolinių regionų tipologija

- sostinės metropolinis regionas
- antro lygmens metropolinis regionas
- mažas metropolinis regionas
- kiti regionai
- nėra duomenų

FUA & MEGA klasifikacija *

- MEGA
- sostinė
- antro lygmens miestas
- tarptautinė/nacionalinė FUA
- regioninė/vietinė FUA

*FUA: Funkcinė urbanistinė zona
MEGA: Metropolinė Europos lygmens plėtros zona

Regional level: NUTS 3 (2006)
Source: ESPON CU Typology Compilation, 2011
Origin of data: DG Regio, 2011
© UMS RIATE for administrative boundaries

This map does not necessarily reflect the opinion of the ESPON Monitoring Committee

ESPON

© BBSR, ESPON Atlas, 2014

EUROPEAN UNION
Part-financed by the European Regional Development Fund
INVESTING IN YOUR FUTURE

PAGRINDINĖS IŠVADOS

LIETUVA 2030
bendrasis planas

Neigiami migracijos rodikliai - gyventojų mažėja. Savivaldybės, kurios patyrė ženklus emigracijos mastus nuo 1996 m. yra tos pačios, kuriose gyventojų mažėja ir 2016 m.

-20%

Neigiama migracija

Tik 25% energijos gaunama iš atsinaujinančių energijos šaltinių. Namų ūkių energijos vartojimas augo taip pat 25%.

25%

Atsinaujanti energija

Mažo ir labai mažo potencialo, lyguminio agrarinio pobūdžio kraštovaizdžio plotai sudaro net 42% šalies teritorijos.

42%

Nevaizdingas kraštovaizdis

Kelių tinklas vienas tankiausių ES, tačiau eismo saugumas vienas prasčiausių. 32% kelių būklė bloga arba labai bloga.

32%

Infrastruktūros kokybė

Gamtinio karkaso teritorijų (65%) būklė nevienoda. Pažeisto geoekologinio potencialo dalis savivaldybėse svyruoja 5-50%.

5-50%

Pažeistas gamtinis karkasas

PAGRINDINĖS IŠVADOS

Miestai plečiasi į priemiesčius be jokios infrastruktūros. Tokia plėtra didina atskirtį ir priklausomybę nuo automobilių. NT tokiose vietose kainuoja 50% pigiau.

50%

**Miestų
drieka**

Finansuojama tik 27 proc. viso lėšų poreikio. Nei valstybė nei savivaldybės nepajėgios finansiškai užtikrinti kultūros paveldo išsaugojimo.

27%

**Nykstantis
paveldas**

99,66 pajūčio kilometruose susiduria daugybė gamtos apsaugos, kultūros vertybių, turizmo, uosto plėtros ir kt. interesų.

90,6 km

**Interesų
sanglauda**

Žemės ūkio, transporto, namų ūkio, atliekų ir kt. šių dujų kiekis per 2015 - 2018 metus padidėjo beveik 12 procentų.

12%

**Didėjanti
tarša**

Iškilusios naujos grėsmių formos, tokios kaip hibridinis ar informacinis karas, pablogino saugumo situaciją Vidurio Rytų Europos regione.

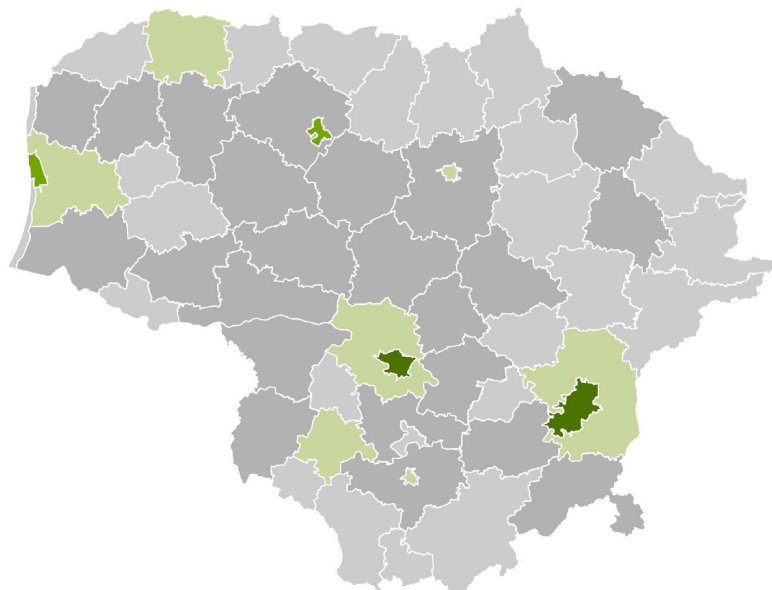
1918

**Krašto
apsauga**

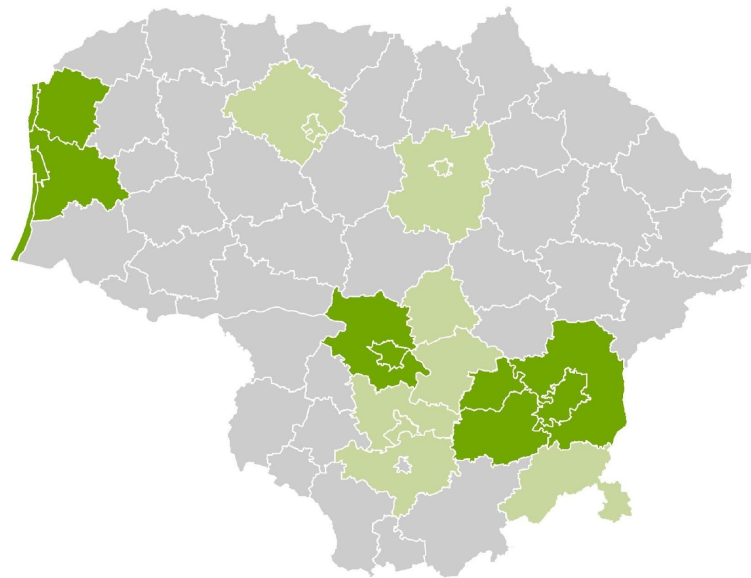
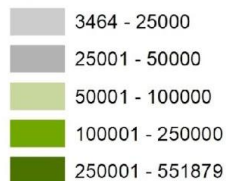
SAVIVALDYBIŲ DEMOGRAFINĖ PROGNOZĖ 2050 m.

LIETUVA 2030
bendrasis planas

Gyventojų sk.
savivaldybėse,
2019 m. pr.

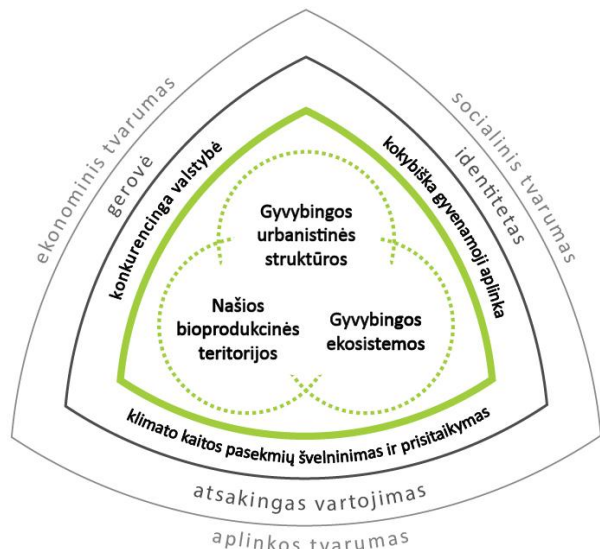

- Traukimasis 39 sav.
- Stabilizacija 10 sav.
- Augimas 11 sav.

Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2019 m. išankstiniai duomenys

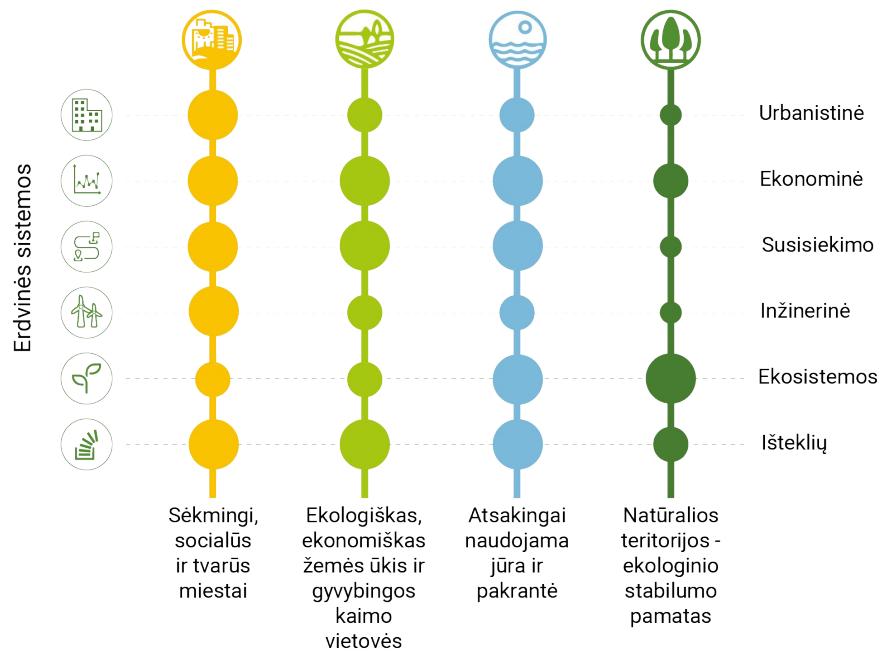
Duomenų šaltinis: Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano koncepcijos rengėjo skaičiavimai

SPRENDIMAS: LRBP KONCEPCIJA

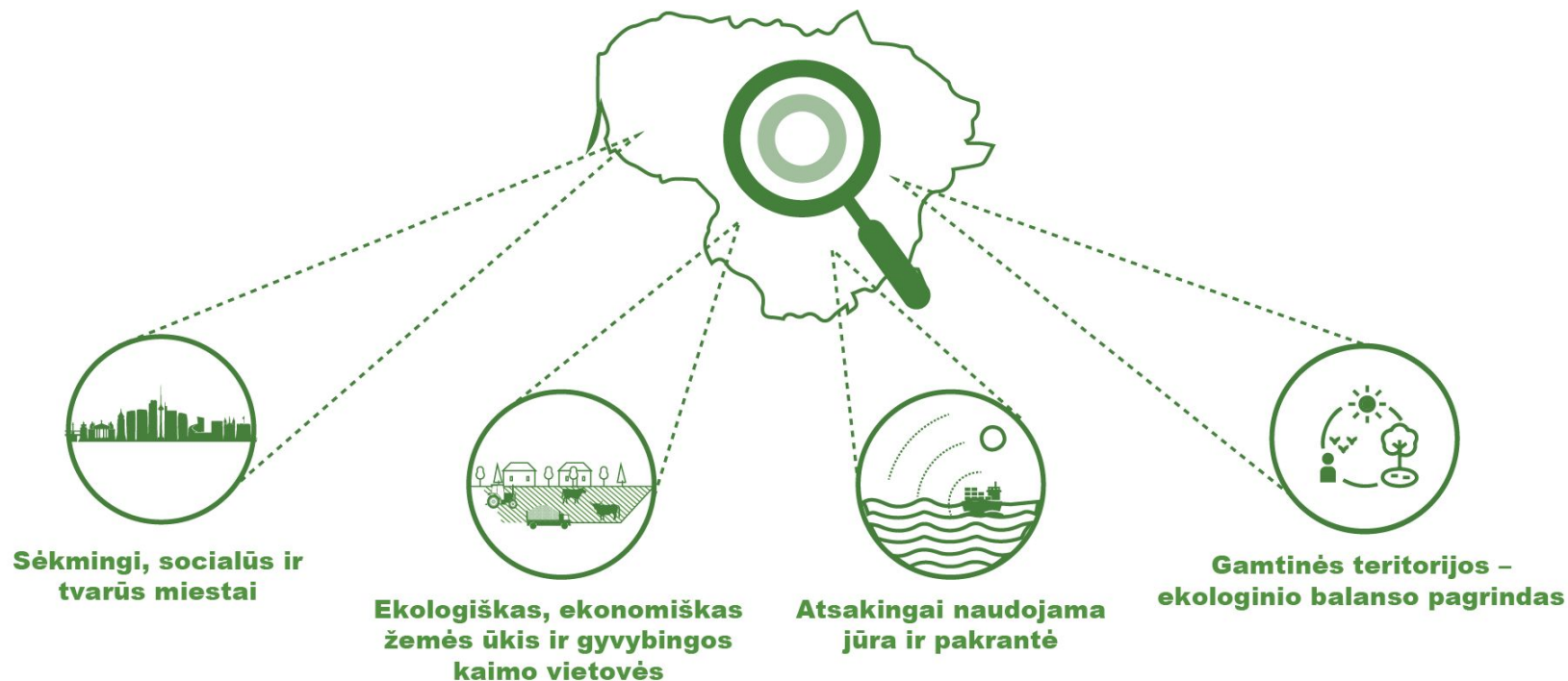
Tvaraus vystymosi modelio detalizacija (adaptacija LRBP)

Šalies teritoriniai elementai

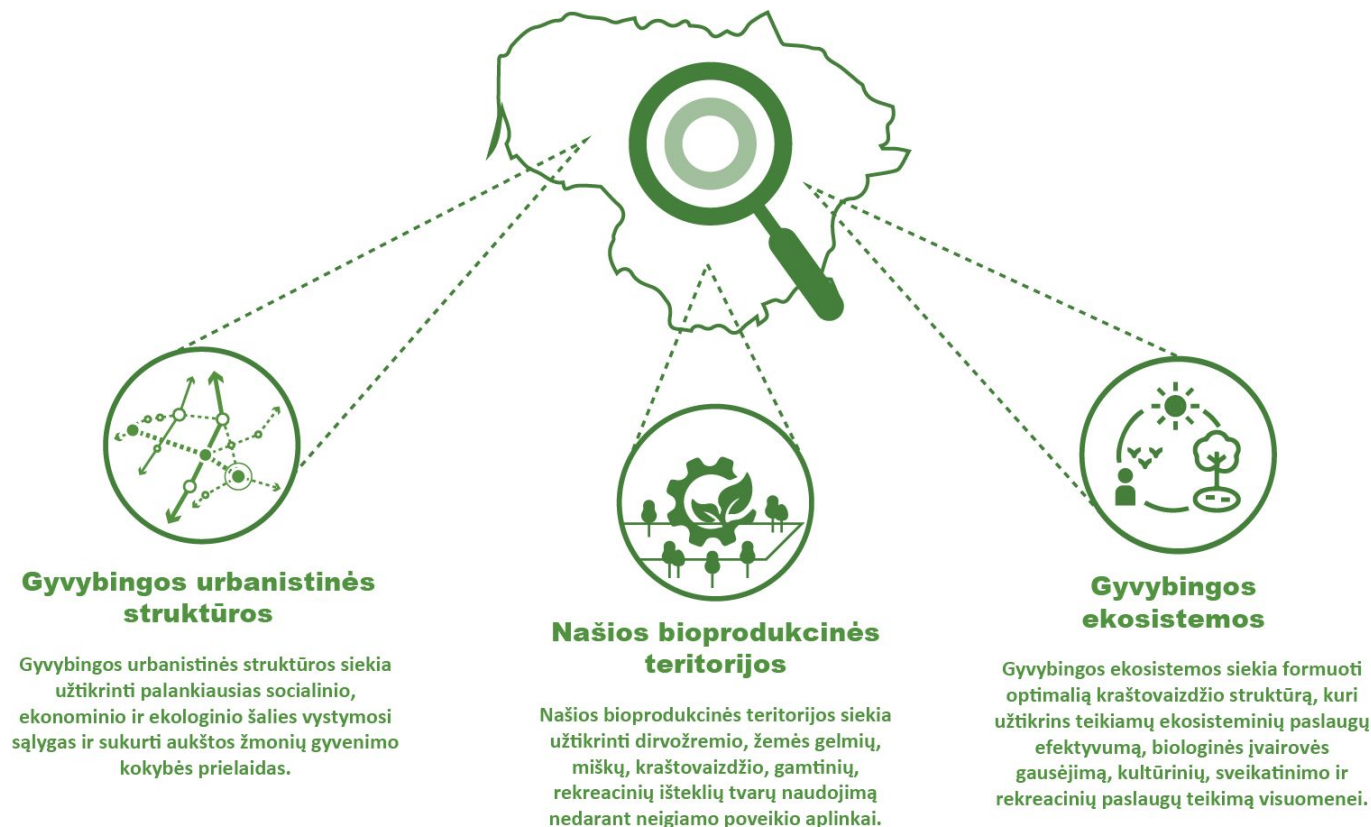

Erdvinių sistemų ir teritorinių elementų sąveikos schema.
(Sistemų veikimo intensyvumas teritoriniuose elementuose: mažas, vidutinis, didelis)

ERDVINIŲ SISTEMŲ VIZIJOS SISTEMŲ PRINCIPAI

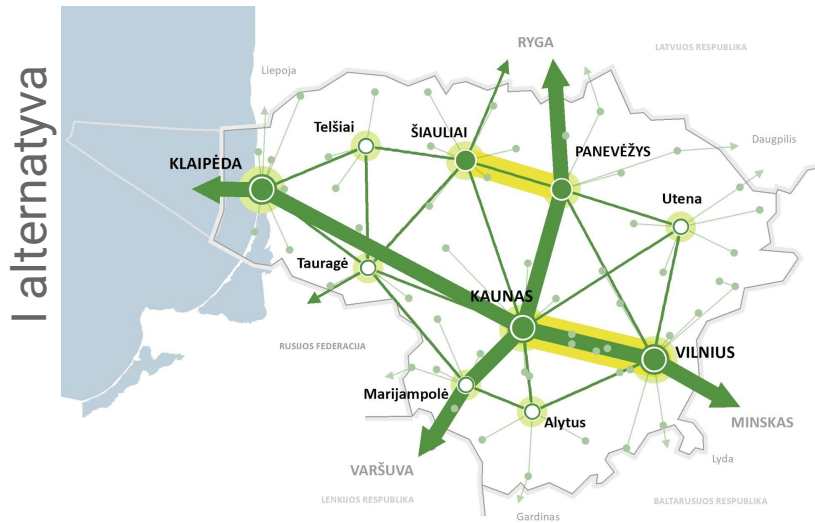
TERITORIJOS ERDVINIO FORMAVIMO SIEKIAI

ATRAMINĖ ŠALIES URBANISTINĖ STRUKTŪRA

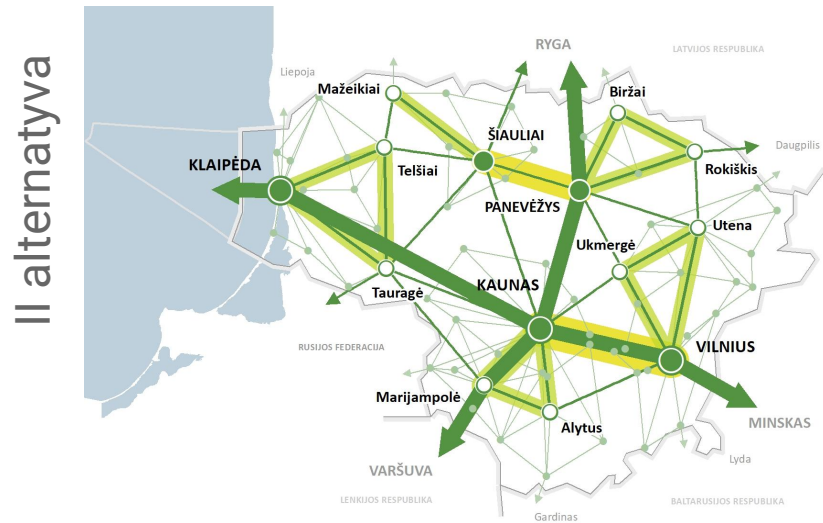
Esamos struktūros tęstinumas

Atraminės šalies urbanistinės struktūros schema (I - oji alternatyva)

- Vykdomas esamos struktūros tęstinumas siekiant užsibrėžtų vizijų ir ambicijų.
- Stipriausi centrai veikia savarankiškai savo individualiuose regionuose.
- **10 nacionaliniame lygmenyje** veikiančių urbanistinių centrų.

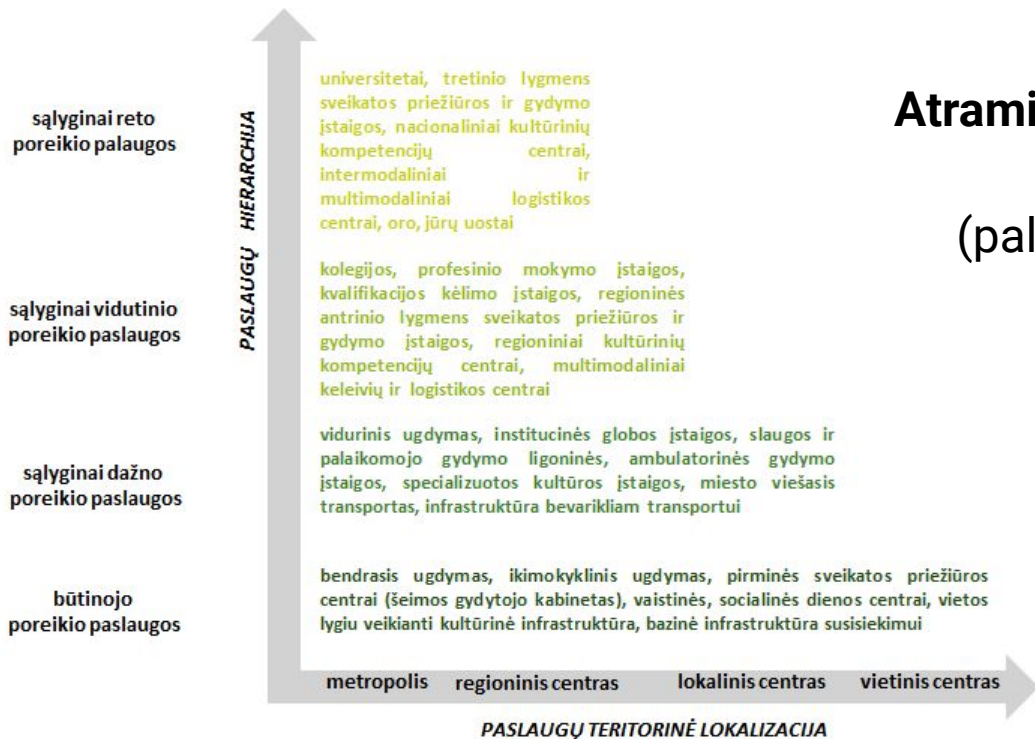
Miestų partnerystės ir bendradarbiavimas

Atraminės šalies urbanistinės struktūros schema (II - oji alternatyva)

- Sustiprinamos esamos struktūros veiklos partnerystėmis, sukuriamos naujos sinergijos.
- Stipriausių centrų partnerystės.
- **Nacionaliniame lygmenyje** veikiančių **14** urbanistinių centrų.

BAZINIŲ VIEŠŲJŲ PASLAUGŲ TEIKIMO PRINCIPAI

**Atraminė urbanistinė struktūra
+ gyventojų skaičius**
(palaikoma pagal kintančius duomenis)

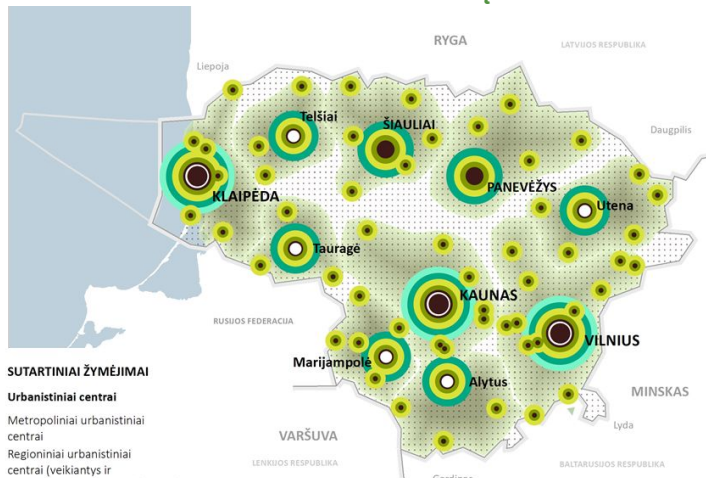
BAZINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMAS

LIETUVA 2030
bendrasis planas

I alternatyva

Esamos struktūros tęstinumas

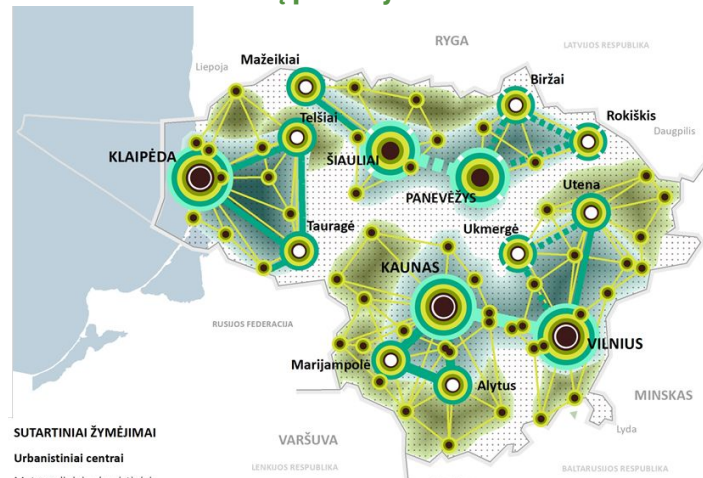

Bazinių paslaugų teikimo schema (I - oji alternatyva)

- Paslaugos priskiriamos pagal miestų reikšmę (dydį ir svarbą ir vietą sistemoje);
- Siekiama tolygaus paslaugų teritorinio pasiskirstymo;

II alternatyva

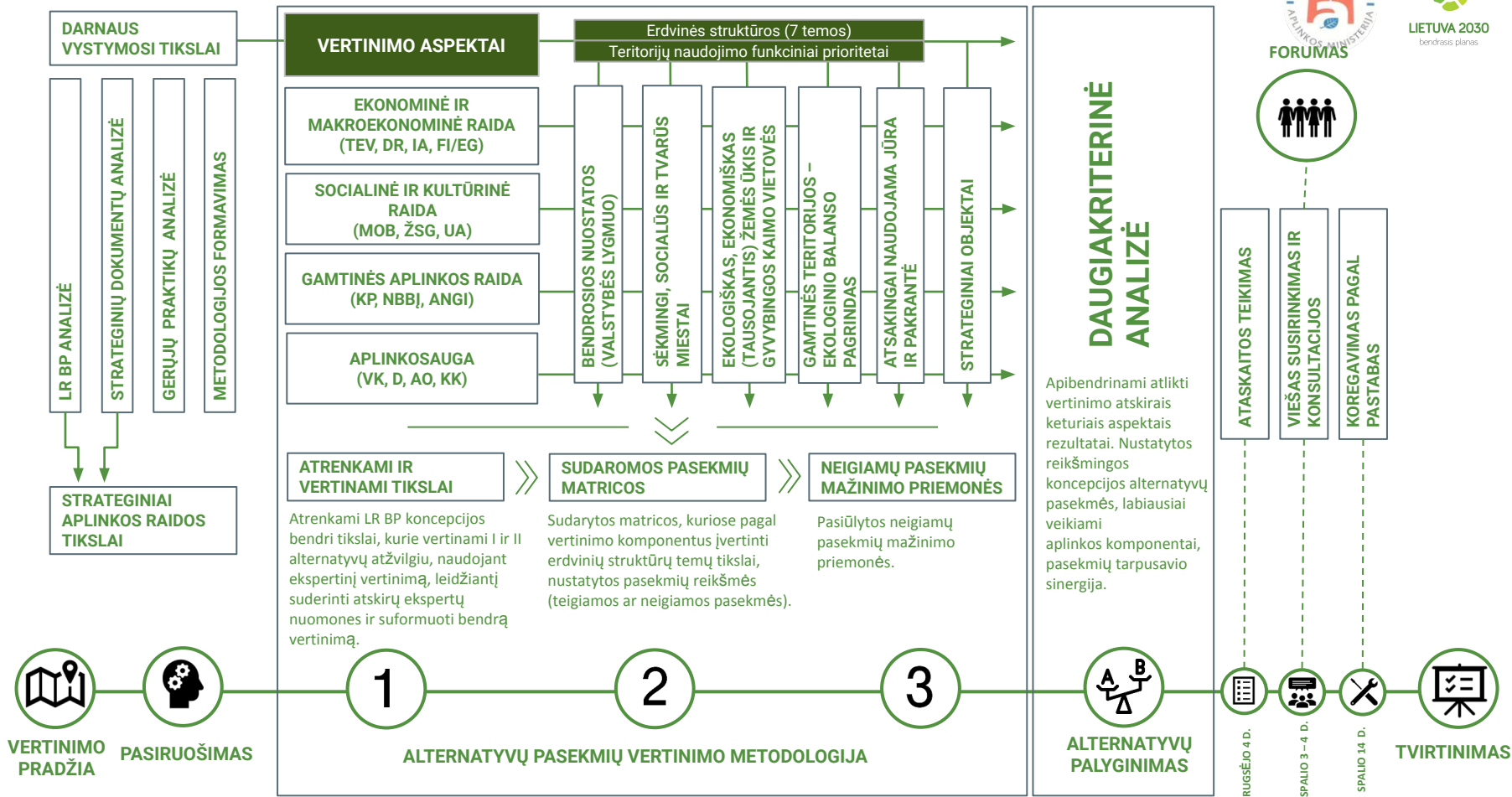
Miestų partnerystės ir bendradarbiavimas

Bazinių paslaugų teikimo schema (I - oji alternatyva)

- Aukštesnė bazinių paslaugų kokybė užtikrinama per skirtingų centrų partnerystes;
- Partnerystės kaip pagrindas mobilumui gerinti ir didesnės darbo rinkos kūrimui;
- Daugiafunkciškumu ir bendru valdymu paremtas infrastruktūros kūrimas, naudojimas ir išlaikymas.

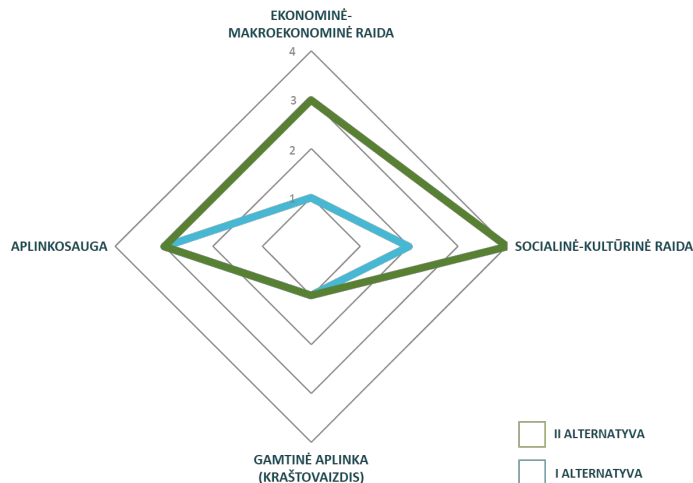
LRBP KONCEPCIJAI atliktas Strateginis poveikio aplinkai vertinimas

LRBP KONCEPCIJOS ALTERNATYVŲ VERTINIMAS

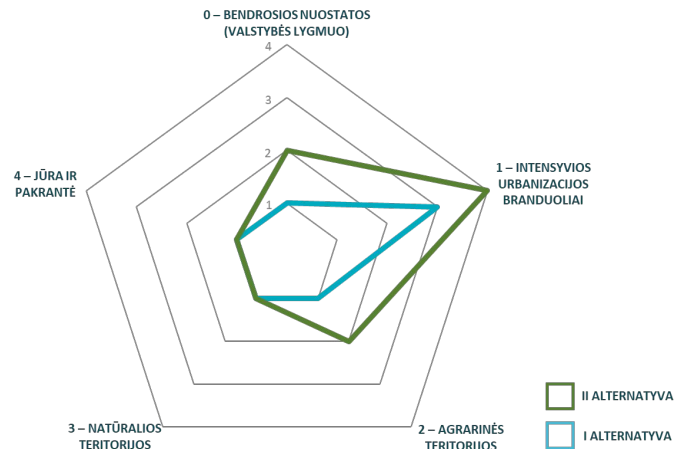

PAGAL DARNAUS VYSTYMOSI IR GAMTINĖS APLINKOS ASPEKTUS

II-os alternatyvos atveju būtų užtikrinta darnesnė erdvinės ekonominės, socialinės ir aplinkosauginės infrastruktūros dėmė, nes didesnę ekonomikos progresą ir aktyvesnę šalies socialinę raidą įmanoma pasiekti užtikrinant tokios pačios kokybės gamtinę aplinką (kraštovaizdį) ir išsaugant aplinkos tvarumą.

PAGAL TERITORINIUS LYGMENIS

II-os alternatyvos sprendinių įgyvendinimas turės didesnę teigiamą poveikį agrarinių teritorijų ir urbanizuotų teritorijų vystymuisi ir bendrai visai šalies raidai (valstybės lygmuo).

RIZIKOS VALSTYBĖS VALDYME NEPATVIRTINUS LRBP

- **Valstybė neįvykdys jai priskirtos teritorijų planavimo funkcijos** (šios, teritorijų planavimo funkcijos neperduotos ES);
- **bus apsunkintas visų investicinių projektų**, kuriems įgyvendinti reikalinga šalies teritorija, kūrimas ir šio darbo sparta, tokių projektų realizavimas;
- **susidarys planavimo darbų dubliavimas**, didesnio kiekio atskirų projektų poreikio ir atitinkamai finansavimo tokiems darbams dubliavimo sąlygos;
- **bus apsunkintas finansavimo iš tarptautinių fondų gavimas** dėl pagrindinių teritorijų planavimo sprendinių nebuvimo nacionaliniu lygmeniu;
- **bus apsunkinta galimų investuotojų pritraukimas**, kurių investicijoms reikalinga teritorija, tikslinė paieška;
- **kai kurie sprendiniai nebeatitiks pasikeitusios bendros situacijos**, lyginant su buvusiu plano tvirtinimo metu – 2002 m. (Lietuva tapo ES nare, yra Šengeno erdvėje, demografinė situacija šalyje pasikeitė iš esmės ir t.t.);
- **bus apsunkintas sektorių koordinavimas ir darnaus vystymo užtikrinimas**;
- **bus apsunkintas Lietuvos teritorijos naudojimo integravimasis į tarptautines (Baltijos jūros regiono ir ES) teritorines-erdvines struktūras** ir Lietuvos interesų suformulavimas ir gynimas tarptautiniu (dvišaliu ir daugiašaliu) lygiu.